

Regionální muzeum v Litomyšli

zřizované Pardubickým krajem

TISKOVÁ ZPRÁVA

20. březen 2024

NOVINKY

Nová sezóna v Portmoneu – Museu Josefa Váchala

O velikonočních prázdninách ve čtvrtek 28. března zahájíme novou návštěvnickou sezónu ve Váchalově museu. Kromě stálé expozice a videomappingu o životě a díle Josefa Váchala se návštěvníci mohou těšit také na výstavu připomínající sté výročí od vydání Váchalova ikonického díla, *Krvavého románu*, a také sté výročí od dokončení výmalby kabinetů sbírek Portmanova domu.

Otevírací doba o Velikonocích: 28. 3. 2024 – 1. 4. 2024, v časech 9–12 a 13–17 hodin.

V dubnu bude pak otevřeno pouze o víkendech: sobota, neděle, 9–12 a 13–17 hodin.

(Hana Klimešová)

Výstava v Portmoneu

100 let od domalování Portmonea a vydání Krvavého románu Josefem Váchalem

28. březen – 26. květen 2024

Připomenutí událostí roku 1924, kdy byly Josefem Váchalem dokončeny malby kabinetů sbírek v Portmanově domě a vydán *Krvavý román*, dnes jeho ikonické dílo. Vystaveny budou také všechna dosavadní neautorská vydání *Krvavého románu*. Dozvíte se, jak postupovaly práce na výmalbě Portmonea, i kdy co Váchal do *Krváku* tiskl.

Na Lázně ducha chystáme pak slavnostní uvedení nového limitovaného vydání *Krvavého románu*, které vzniklo za spolupráce našeho muzea s nakladatelstvím Paseka a městem Litomyšl.

V sobotu 11. května ve 14 hodin veřejnosti slavnostně představíme exteriérové umělecké dílo, které má volně navázat na Váchalovu výmalbu Portmonea vzniklou před sto lety. Autory malby jsou Vanda Kováříková a Lukáš Kalivoda, vítězové umělecké soutěže, která proběhla na podzim minulého roku.

Záštitu nad výstavou a doprovodnými akcemi převzal Roman Línek, náměstek hejtmana Pardubického kraje.

(Hana Klimešová)

Burza turistických známek

6. duben 2024

První dubnovou sobotu se od 10 do 16 hodin v muzeu uskuteční burza turistických známek pro sběratele i širokou veřejnost. Bližší info k akci naleznete zde: <https://www.turisticke-znamky.cz/aktualni-informace.html>.

(René Klimeš)

Přednáška

Boty dělají člověka: Obuvnický průmysl na Litomyšlsku a litomyšlští továrníci obuvi v desetiletích kolem Velké války

10. duben 2024 od 17 hodin

Mezi světovými válkami bylo Československo největším světovým exportérem obuvi. Svým dílem k tomuto prvenství přispěli i litomyšlští továrníci obuvi. Litomyšl a její okolí byly již kolem roku 1900 jedním z nejvýznamnějších domácích regionů domácí a tovární výroby

obuvi. Jména litomyšlských výrobců obuvi, jejich sortiment a význam za Velké války připomene prezentace historika hospodářských a sociálních dějin Martina Jemelky.

Doc. PhDr. Martin Jemelka, Ph.D. je český historik a hudební publicista specializující se na sociální a hospodářské dějiny 19. a 20. století, dějiny dělnictva a každodennosti, historickou demografii, regionální, kulturní a náboženské dějiny a dějiny koncernu Baťa. Je autorem a spoluautorem několika monografií a řady kapitol a statí v domácích i zahraničních publikacích a periodikách. Jeho jméno je již dnes pevně spjato s výzkumem ostravského dělnictva, dělnických kolonií a továrních měst Baťova koncernu.

Přednáška se koná v přednáškovém sále Regionálního muzea v Litomyšli. Jednotné vstupné 50 Kč.

(Hana Klimešová)

Přednáška

Litomyšlské hospody na starých vyobrazeních

17. duben 2024 od 17 hodin

V rámci probíhající výstavy **Posílám Vám pozdrav**, která představuje výběr místopisných litomyšlských pohlednic, se uskuteční přednáška o litomyšlských hospodách. Přednášejícím bude **Max Olšan, autor obsáhlého katalogu litomyšlských pohlednic s názvem Litomyšl na starých pohlednicích**. Právě od něho se dozvíte více o historii místních restaurací, hostinců, hospod, vináren a jiných

podniků, kde se odpradávná utvářel společenský život města. Přednášku doprovodí nespočet vyobrazení těchto domů i jejich interiérů.

Přednáška proběhne ve středu 17. dubna 2024 od 17 hodin v hlavní budově Regionálního muzea v Litomyšli.

(Miluše Vopařilová)

Dílna pro veřejnost v Portmoneu

Knihařská – In memoriam Marie Váchalové

19. duben 2024 od 17 hodin

Přijďte si svázat knihu Josefa Váchala! *In memoriam Marie Váchalové* vytiskl Josef Váchal v roce 1923 v nákladu 25 výtisků. Textově i graficky zde vyjádřil, kromě jiného, peripetie vztahu ke své zesnulé ženě a k nové lásce Marii Mackové. Knihu doprovází jedinečná kolekce 45 barevných a 20 černobílých dřevorytů.

V rámci dílny dostane každý návštěvník reprint této knihy. Tu si pod vedením restaurátorky

Anny Pátkové svážeme nenáročným způsobem koptské vazby a vyrobíme vlastní knižní desky.

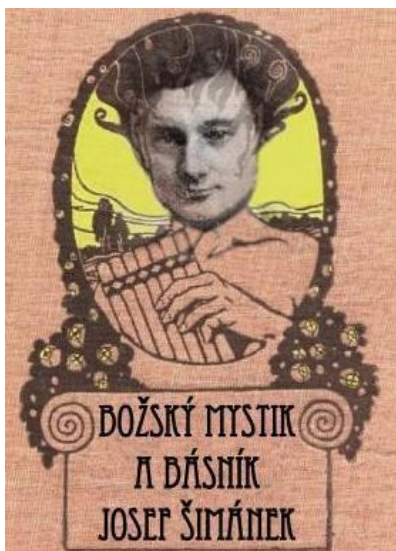
Na dílnu je nutné se předem přihlásit na email klimesova@rml.cz. Kapacita je 10 osob. Vhodné pro dospělé a děti od 10 let. Cena dílny je 500 Kč včetně vstupu do expozice. Zvýšená cena dílny o 100 Kč zahrnuje blok knihy, která je svázaná prodávána za 420 Kč. Portmoneum bude otevřeno výhradně pro účastníky kurzu. Vše potřebné máme v dílně k dispozici.

(Hana Klimešová)

Komponovaný pořad v Portmoneu

Božský Šimánek, básník a mystik

25. duben 2024 od 18 hodin

Josef Šimánek (1883–1959), rodem dekadent z okruhu básníků *Moderní revue* a spolupracovník umělecké skupiny *Sursum*, představuje dosud ne zcela probádaný fenomén předválečné české kulturní scény. Proslul jako renesanční osobnost, hermetik, básník, spoluzakladatel skautingu, který nade vše miloval své rodné město Jindřichův Hradec. Spolupracoval a přátelil se s řadou osobností umělecké scény a spojoval mnohé obory. K jeho příznivcům patřily světoznámé osobnosti jako operní diva Ema Destinová, výtvarník Josef Váchal, jindřichohradecká Bílá paní, Edgar A. Poe, antická božstva, nymfy a bájní satyrové...

Jako doktorand Karlovy univerzity se na umělecké scéně Šimánek prosadil už za Rakouska-Uherska. Očaroval publikum coby

originální solitér se zvukomalebnými verši a magickými příběhy. S geniálním dřevorytcem Josefem Váchalem vytvořil jedny z nejkrásnějších českých umělecky hodnotných knih jako *Božstva a kultury* (1910), *Křišťálový pohár* (1909) nebo *Putování malého elfa* (1911). Napsal poutavé romány (*Háj Satyrů*, *Bílá paní*) i povídkové cykly (*Oživlé mramory*), odkazující na malebnou přírodu jižních Čech. Proslul jako neorenesanční básník a pěvec (*Propasti a plameny*, 1917).

Zároveň redigoval časopisy, které dodnes představují pozoruhodné poklady české typografie nebo zaujmou obsahovou pestrostí. Jeho díla často zpracovávají příběhy o magických a mysteriózních záhadách mezi nebem a zemí, nevyhýbá se motivům vampyrismu, erotice a satyrským rozkoším. Bůh Pan s ním pje na flétnu jedinečné obraznosti, prosté zaskřípání starých vrátek v kamenné zdi umožňuje Šimánkovi evokovat zvuk hrůzy jako nikomu jinému na české literární a básnické scéně.

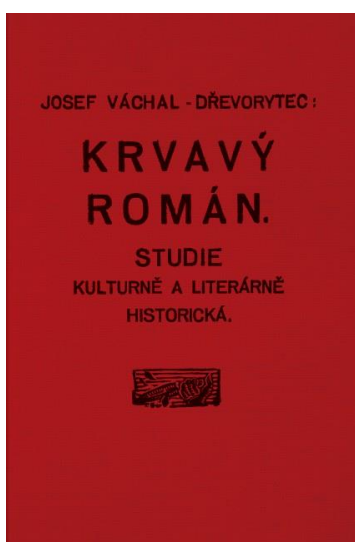
Jedinečného mystika, originálního básníka hrůzy, mistra jemné atmosférické nálady a ctitele antické kultury, nadčasového génia a osobnost Josefa Šimánka připomene v komponovaném pořadu Martin Jiroušek, znalec audiovizuální kultury a multimediálních umění.

Program se uskuteční v Portmoneu – Museu Josefa Váchala. Jednotné vstupné 50 Kč.

(Hana Klimešová)

Nová kniha

Nové vydání *Krvavého románu*

Česká literatura se nemůže pochlubit mnoha knihami, které by dosahovaly významu tohoto díla. *Krvavý román* Josefa Váchala je dnes ikonické dílo, svérázná pocta brakové literatuře, jejímuž kouzlu autor neodolal. Původně zamýšlenou obhajobu tohoto literárního žánru Váchal doplnil svým krvavým příběhem, kde si s chutí vyzkoušel všechny možnosti, které takové psaní nabízí, od problémů s dějovou linkou, zápletkou, postavami i vlastním jazykem. Vše doplnil historickými a vlastními dřevorytovými ilustracemi. Kniha vyšla už v několika reprintech a šlo o vůbec první publikaci nakladatelství Paseka. Však Váchalova personifikace v knize dala také tomuto nakladatelství jméno.

Přesně sto let poté, co Váchal ve své vršovické dílně v sedmnácti exemplářích přivedl *Krvavý román* na svět, vychází kniha znovu, a to v jubilejní výpravě s eseji váchalovské kurátorky Hany Klimešové a ředitelky Paseky Anny Horáčkové. Na vydání se tentokrát podílí nakladatelství Paseka s Regionálním muzeem v Litomyšli.

Slavnostní představní knihy proběhne v sobotu 27. dubna ve 14.30 na pódiu na Toulouvcově náměstí v rámci festivalu Lázní ducha v Litomyšli.

Kniha bude k zakoupení v Portmoneu – Museu Josefa Váchala v otevírací době od 28. 3. 2024 nebo na e-shopu muzea.

(Hana Klimešová)

Lázně ducha v muzeu

27. duben 2024

Již tradičně vás zveme o lázeňské sobotě k posezení na našich **slunečních terasách**, kde můžete obnovit svoje duševní síly nebo načerpat inspiraci. Po celý den pro Vás budou připravena plážová lehátka vyzývající k odpočinku a relaxaci.

K vaší pohodě jistě přispěje v 11 hodin **vystoupení Sboru paní a dívek, Vlastimilu a dětského pěveckého sboru Lilium**, a od 13 hodin vystoupení **Bigbandu ZUŠ Litomyšl** pod muzejními terasami.

Od 13 hodin vás pobaví recesistické **koupání otužilců** z České Třebové v dobových plavkách v dřevěné kádi před budovou muzea.

Ve 14.30 na pódiu na Touloucově náměstí proběhne **slavnostní představení nového vydání Krvavého románu Josefa Váchala**.

Dětem i dospělým vřele doporučujeme k návštěvě také muzejní **dětskou hernu** a **dvě aktuální výstavy**, jedna o vztahu Litomyšle k Bedřichu Smetanovi, druhá o starých litomyšlských pohlednicích. Svoji duši můžete osvěžit také návštěvou **Portmonea – Musea Josefa Váchala** s unikátní nástěnnou výzdobou a **novou výstavou** připomínající stoleté výročí domalování Portmonea a vydání *Krvavého románu*.

Další informace k zahájení litomyšlské lázeňské sezony najdete na www.lazneducha.cz.

(René Klimeš)

PROBÍHÁ

Výstava

Bedřich Smetana a Litomyšl

3. březen – 15. září 2024

Výstava představuje vztah Bedřicha Smetany k Litomyšli, dobu jeho narození, návraty do rodného města, připomínky narozenin, výstavy, pamětní desky, postavení Smetanova pomníku, Smetanova domu apod. Ukazuje recepci skladatelových děl místními hudebníky od 70. let 19. století a následné upevňování smetanovských tradic, které v roce 1950 vyústilo v založení každoročního hudebního festivalu *Smetanova Litomyšl*. Ten je po *Pražském jaru* druhou nejstarší hudební akcí v České republice s velkým renomé mezi našimi i zahraničními umělci. Mezi vystavenými exponáty jsou i dva originální dopisy Bedřicha Smetany, které skladatel zaslal do Litomyšle v roce 1880.

Ateliérový snímek Bedřicha Smetany, který při jeho návštěvě Litomyšle v roce 1880 pořídil místní fotograf Václav Glatter

Součástí výstavy je také interaktivní doprovodný program, lze využít i připravené pracovní listy.

Komentované prohlídky pro školy je možno objednat na **každé úterý a čtvrtek** v časech 9–12, 13–16 hod. po dobu trvání výstavy kromě července a srpna. Kontakt: chaloupkova@rml.cz, tel. 461 615 287. Vstupné na výstavu bez navýšení za komentovanou prohlídku.

Komentované prohlídky pro veřejnost v termínech:

- čtvrtek 25. duben, v 15.30 hod.
- sobota 25. květen, ve 14.00 hod.
- sobota 22. červen, ve 14.00 hod.

Provázet bude autor výstavy PhDr. Martin Boštík.

Vstupné na výstavu bez navýšení za komentovanou prohlídku.

Komentované prohlídky pro organizované skupiny (od deseti osob výše) je možno domluvit minimálně týden předem. Kontakt: chaloupkova@rml.cz, tel. 461 615 287.

(Martin Boštík)

Výstava

Posílám Vám pozdrav

Litomyšl na starých pohlednicích (1894–1950)

17. březen – 26. květen 2024

Výstava zachycuje pestrou produkci litomyšlských pohlednic v 19. a 20. století. Neopomíná ani historii jejich vydavatelů – místních knihkupců, tiskařů a fotografů. Návštěvníci mají možnost prohlédnout si desítky originálů a zvětšené reprodukce těch nejzajímavějších pohlednic. Seznámí se mj. s reklamní funkcí dopisnic, kterou hojně využívaly litomyšlské podniky i drobní řemeslníci a obchodníci již od dob prvních korespondenčních lístků.

K vidění je také originální album obrázků z Litomyšle od pražského umělce Hanuše Svačiny, které vydalo Veselíkovo knihkupectví poprvé v roce 1888. Výstava představí i další výtvarná zobrazení starobylé Litomyšle, která se stala předlohami pro série uměleckých pohlednic. V záplavě litomyšlských pohlednic si jistě každý návštěvník najde svou „srdeční záležitost“.

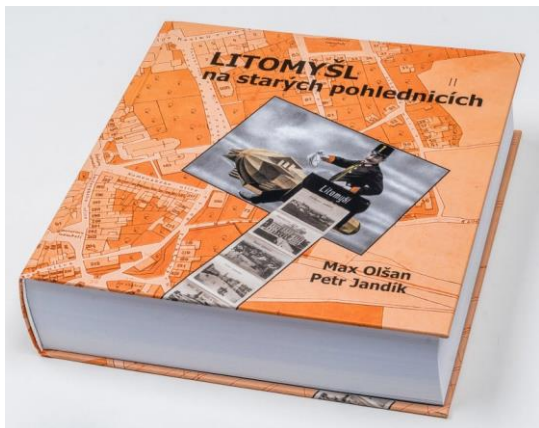
Na vernisáži byl představen katalog autorů Maxe Olšana a Petra Jandíka s názvem *Litomyšl na starých pohlednicích*.

(Miluše Vopařilová)

Nová kniha

Litomyšl na starých pohlednicích

Regionální muzeum v Litomyšli vydává obsáhlý katalog nazvaný *Litomyšl na starých pohlednicích*. Jejím hlavním autorem je Max Olšan, který pohlednice nejen sbírá, ale zároveň shromažďuje informace o jejich původu a výpovědní hodnotě pro regionální historii. Druhým autorem je Petr

Jandík, sběratel a pamětník dějinných událostí, které utvářely Litomyšl 20. století. V publikaci je reprodukováno celkem 1316 pohlednic Litomyšle z období 1894–1950, které jsou výběrem zaměřeným především na místopisnou produkci. Čtenáři z řad sběratelů jistě ocení, že téměř u žádné pohlednice nechybí popis místních reálií, datace, dostupné vydavatelské údaje, tiskařská technika a majitel originálu.

Úvod publikace tvoří kapitola věnovaná litomyšlským vydavatelům pohlednic – Veselíkovi i Faltysovu knihupectví, tiskárnám Augusta, Dmych nebo Dostál a profesionálním i amatérským fotografům z řad litomyšlských občanů. V závěru katalogu pak najdete stručné medailonky všech sběratelů, kteří se podíleli na vzniku této publikace.

V muzeu zároveň od 17. března do 26. května probíhá výstava s názvem *Posílám Vám pozdrav*, od jejíhož zahájení bude možné v recepci muzea knihu zakoupit (lze objednat i na e-shopu muzea – informace na webu www.rml.cz).

(Miluše Vopařilová)

Dětská herna

1. listopad 2023 – 1. duben 2024, od 23. dubna 2024

Oblíbená herna znovuotevřena! Na své si přijdou kluci i holky. Přijďte se k nám schovat před sychravým počasím a příjemně strávit čas s dětmi. Můžete se těšit na obří lego, vláčkodráhu, dřevěnou stavebnici, domeček, kuchyňku a další hračky.

(Petr Chaloupka)

DLOUHODOBÉ PROGRAMY

Expozice

Litomyšl – město kultury a vzdělanosti

Více informací k expozici naleznete zde:
<http://www.rml.cz/cs/muzeum/expozice.html>

Expozice

Litomyšl

– město kultury
a vzdělanosti

Permanentky pro školy

Regionální muzeum v Litomyšli nabízí speciální permanentky, které za zcela symbolickou částku umožní celoroční návštěvy muzea školním třídám. Více zde: <http://www.rml.cz/cs/informace/pro-navstevniky.html>

PUTOVNÍ VÝSTAVY LITOMYŠLSKÉHO MUZEA

Retrogaming

Počátky osobních počítačů u nás

28. leden – 28. duben 2024, Muzeum reg. Valašsko (Vsetín)

Interaktivní výstava historických počítačů a počítačových her
– více zde:

<https://www.rml.cz/cs/novinky/aktualita/retrogaming-pocatky-osobnich-pocitacu-u-nas-2024-01-28>

Krvavý román Josefa Váchala

1. leden – 28. červen 2024, Bavorská státní knihovna, Mnichov

Výstava je věnována nejznámějšímu tisku Josefa Váchala, který vydal v roce 1924 v nákladu 17 exemplářů.

Informace o putovních výstavách nabízených RML naleznete zde:

Čtení pod lavicí – <http://www.rml.cz/cs/informace/pro-muzea/cteni-pod-lavici.html>

Retrogaming – <http://www.rml.cz/cs/informace/pro-muzea/retrogaming.html>

Zmatené peníze – <http://www.rml.cz/cs/informace/pro-muzea/zmatene-penize.html>

Astronomické tradice – <http://www.rml.cz/cs/informace/pro-muzea/astronomie.html>

Krvavý román Josefa Váchala – <https://www.portmoneum.cz/portmoneum/putovni-vystavy>

Litomyšl – hlavní město současné české architektury – <https://www.rml.cz/cs/informace/pro-muzea/architektura.html>

Otevírací doba – hlavní budova

Út–Pá: 9.00–12.00, 13.00–17.00

So–Ne: 9.00–17.00

letní prázdniny Út–Ne: 9.00–17.00

Otevírací doba – Portmoneum – Museum Josefa Váchala

duben, říjen: So, Ne: 9.00–12.00, 13.00–17.00

květen – září: Út–Ne: 9.00–12.00, 13.00–17.00

Rodný byt Bedřicha Smetany je od 4. září 2023 pro veřejnost uzavřen. Probíhá jeho generální rekonstrukce. Otevřen bude v červnu 2024, kdy vyvrcholí oslavy 200. výročí narození Bedřicha Smetany.

Přístup pro handicapované návštěvníky

Hlavní budova muzea je plně bezbariérová včetně toalet (vchod z Jiráskovy ulice).

Portmoneum – Museum Josefa Váchala není bezbariérové (několik schodů, úzké průchody apod.), přístupné je pouze s vlastním asistentem.

Tiskový servis:

Regionální muzeum v Litomyšli, tel: 461 615 287, email: info@rml.cz

Pokud máte zájem o více informací ohledně výstav a projektů, kontaktujte následující pracovníky:

Archeologie – Mgr. Jana Němcová, 739 031 857, nemcova@rml.cz

Portmoneum – Mgr. Hana Klimešová, 777 840 425, klimesova@rml.cz

Pohlednice – Mgr. Miluše Vopařilová, voparilova@rml.cz

Retrogaming / Zmatené peníze / Čtení pod lavicí – Mgr. Petr Chaloupka, 605 508 753, chaloupka@rml.cz

Bedřich Smetana / Astronomické tradice – PhDr. Martin Boštík, 461 614 626, bostik@rml.cz

Rodný byt Bedřicha Smetany / Lázně ducha – Mgr. René Klimeš, 739 031 849, klimes@rml.cz

Kde pracovníci muzea sídlí?

V hlavní budově (Jiráskova 9) a v budově zámeckého pivovaru v Litomyšli (Jiráskova 133), část B, vstup z ulice Jiráskova.

Pro badatele:

Badatelna je otevřena v pracovních dnech po předchozí domluvě s jednotlivými kurátory.

Změna programu vyhrazena!